

SLOVENSKI NAROD

Izjava vseh dan popoldne, izvenredni odstopi in penzije. — Inzerati do 20 peti vrst & Dn 2, do 100 vrst & Dn 2.50, od 100 do 200 vrst & Dn 3, večji inzerati peti vrsta Dn 4. — Popust po dogovoru. Inzeratni davki posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Dn 12. — za tiskarstvo Dn 25. — Rokopisi se ne vračajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica 86. A.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR: Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO: Ljubljanska c.
telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65;
podružnica uprave: Kocanova ulica 2, telefon št. 190. — JESIČENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Olimpijska bakla na poti skozi Jugoslavijo Olimpijski ogenj na Oplenju

Na poti z Olimpa v Berlin je včeraj olimpijski ogenj prispel iz Bolgarje v Jugoslavijo ter se je ustavil opolnoči na Oplenju, danes dopoldne pa v Beogradu

Beograd, 27. julija. p. Olimpijska bakla je na svoji poti z grškega Olimpa v Berlin včeraj prispela v našo državo. Pri Caribrodu je prvi naš tekač prevzel baklo od bolgarskega tekača. Na vsej poti iz Caribroda do Beograda, kamor je prispela danes dopoldne, so spremljali olimpijski ogenj Sokoli in številni sportniki, v vseh krajih pa je občinstvo napravilo špalir. Včeraj popoldne je prispel olimpijski ogenj v Niš, zvečer okrog 21.30 v Kragujevac, davi ob 1.50 jutraj pa na Oplenac, kjer se je olimpijski ogenj ustavil na grobu velikega kralja Uroša V. Njegoša.

Ta svečanost je bila posebno gniljiva. Že v prvih večernih urah so se začele na Oplenju zbirati velike množice ljudstva iz bližnjih in daljnih krajev. Okrog cerkve je bilo zbrano sokolstvo, pred cerkvijo pa je bila postavljena posebna žara, v kateri so ob prihodu bakle zažgali ogenj. Ko se je v temni noči v daljavi pojavil svet olimpijske bakle, je zavladal najprvo molk. Ko pa je tekač prišel pred cerkev, je množica najprvo postala spomin pokojnega kralja Uroša V. Njegoša, ki je kakor olimpijska bakla vodil svoj narod v dobo miru in spokojnosti, nato pa je priredila živahne ovacije tekaču. Ko so prižgali olimpijski ogenj pred

cerkvijo, so se predstavniki oblasti, olimpijskega odbora, sokolstva in drugi odličniki podali v cerkev, kjer jih je pričakovala duhovščina. Z olimpijsko baklo so prižgali na grobu sveče, nakar je du-

hovščina opravila molitve. Slovesnost je bila zaključena z državno himno.

Ob 2.20 so tekači prevzeli baklo in jo ponesli dalje proti Beogradu, kamor je prispela davi ob 9.07. Na Terazijah se je že davno prej zbralo okrog 50.000 ljudi, ki so kljub velikim vročinam vztrajali do konca svečanosti. Na Terazijah je bil postavljen oder, na katerem so se zbrali predstavniki oblasti, med njimi zastopnik kralja polkovnik Kokalj, ministar dr. Rogić in Kožalj, predsednik občine Ilčić in drugi odličniki. Ob 9.07 je prišel olimpijski baklo starosta beogradske župe Čolović, burno pozdravljen od tisočglave množice. Baklo je prevzel predsednik občine Ilčić, ki je prižgal olimpijski ogenj na visoki žari, nakar je imel prigoden govor. Za njim je govoril ministar dr. Rogić o pomenu olimpijade za zблиžanje narodov. Svečanost je zaključilo sviranje olimpijske, nemške in jugoslovenske državne himne.

Pred olimpijskim ognjem so tvorili špalir Sokoli in sportniki tako, da so po barvi svojih dresov tvorili jugoslovensko trobojnico. Ob 10.07 je po programu prevzel olimpijsko baklo znanj marašon-ski tekač Stefanović in jo ponesel dalje v Zemun.

Druga zmaga vlade nad uporniki

Po komunikatu madridske vlade so vladne čete uničujoče porazile glavno armado upornikov, ki je v razsulu

Madrid, 27. julija. r. Notranje ministarstvo je sinoči objavilo komunikat, po katerem so vladne čete dosegle drugo veliko zmago nad uporniki. Armada generala Molla se umika na liniji Segovija-Burgos ter dalje proti severu. General Molla je v soboto na hitro skušal reorganizirati svojo armado, ki je v popolnem razsulu, toda vladne čete, ki jih neprestano preganjajo, so jih znova razkropile. Vladne čete so zaplenile mnogo topov in municije. Med ujetniki je mnogo voditeljev upornikov, oficirjev, aristokratov, advokatov in desničarskih novinarjev. Ujetnike so poslali takoj nazaj proti Madridu, kjer bodo voditelji zaslišani, ostale pa bodo uvrstili v delavske oddelke, ki morajo pospravljati bojišča in popravljati ceste, ki so jih porušili uporniki.

Druga velika zmaga vladnih čet nad uporniki je porazno delovala na preostanek uporniške vojske, ki se povsod umika. Vse se skuša rešiti pred masčevanjem levčarjev, ki so pijani zmage in nevdržno preganjajo ostanke uporniških čet.

Portugalska meja zaprta
Lizbona, 27. julija. z. Portugalska vlada je poslala na špansko mejo dva polka pehote in topniški polk z naoročja, da zaustavijo velikanski dotok beguncev iz Španije. Od sobote opoldne je pribežalo na Portugalsko nad 30.000 beguncev, pristajalcev upornikov, ki pripovedujejo, da je stvar upornikov na španskem izgubljena.

Kako je prišlo do revolucij

Prager Presse objavlja daljše poročilo svojega sodruštva, ki se je dne 27. julija v Španiji ter je od blizu spoznal razmere, ki so dovedle do krvavih dogodkov. Uvodoma opisuje, kako se mu je godilo v prvih revolucionarnih dneh kot tuju, ki se je znašel sredi revolucije, nato pa piše dalje: Odločnost in inteligenca španskega delavstva, ki se ne kaže samo pri takih izrednih dogodkih, se morajo upoštevati kot važen činitelj pri sedanjih dogodkih v Španiji. Nikakor ni pričakovati, da bi se dalo delavstvo od uporniških generalov enostavno ukrotiti. Toda špansko delavstvo ni solidarno in sprasjanje je, ali bodo ti krvavi dogodki pomenili to solidarnost. Trenutno v dobi nevarnosti morda, toda trajno? Že od februarjskih vpletov sem obtoja v španski ljudski fronti, ki je dosegla veliko zmago in prevzela oblast; ljudska fronta sega od demokratičnih republikancev do skrajnih komunistov, toda v vladi je zastopana le zmerna sredina, ki jo podpira levičar. Socialisti so pod pritiskom okrepjenih komunistov. Levo krilo socialistov tekmuje v radikalizmu s komunisti, a komunisti niti niso najbolj radikalen element. V Španiji živi celo anarhizem, ki je drugod že skoraj izumrl. Anarhizem ne pozna nikake kolektivne morale in se posluje v politiki le bomb. Pritisk z leve se prenaša tudi na vlado, ki se mora istočasno upirati tudi pravičnemu desničarju, Quirou, ki je ob izbruhu revolucije odstopila, se je utrudila v glavnem s tem, da je morala omiliti protirečne zahteve leve in voditi borbo proti reakciji, ki se je deloma odeva-

la v republikanski plašč. Pozitivni uspehi te vlade bi bili zaradi tega malenkostni, če se upoštevajo velike potrebe države, ki se vedno silno trpi na posledicah prejšnjih diktatorskih režimov. Komaj pet let staro špansko republiko je dve leti oviral v političnem in socialnem razvoju reakcionarni režim. Socialno usmerjeni republikanci bodo morali ustanoviti resnično enotno fronto, da bodo mogli zagotoviti državi strogo discipliniran mir in da se bodo mogli posvetiti obnovitvenemu delu.

Kljub svoji dolgi zgodovini se čutijo Španci še kot mlad narod. Pridobitve v letih 1931-1933 so dale večini naroda novega elana. Kljub temu pa je ostal med njimi strankarski razdor. Ta nesrečna dediščina iz prejšnjih časov. Reakcija je bila sicer pri februarjskih volitvah 1936 poražena, toda ljudska fronta ni pripravila nikakega podrobnega programa, ki bi ustrezal vsem njenim sestavnim delom. Najbolj pa primanjkuje v ljudski fronti avtoritete in potrpljenja. Namesto mirnega sistematičnega dela za obnovo je zajel deželo brezciljni nemir. Vsaka stranka, vsaka strokovna organizacija je skušala po svoji poti in na svoj način izžiliti svoje zahteve. Neštevilne stavke so ovirale javno življenje. Nasprotniki režima so izkoristili vsako priliko za svojo agitacijo. Fašistične organizacije so nastale že prej, zdaj so se še razširile zlasti med meščansko mladino. Židovje je bilo vedno bolj poznamo na ključastimi križi, po mestih se je slišala govornica. Armada je deloma še monarhistično usmerjena, drugi del vojske pa je sicer re-

publikanski, toda proti vplivu socialistov na vojaške zadeve. Vojska je še vedno bila in je ostala upanje reakcije. Spremljala je naraščajoče nezadovoljstvo v deželi. Zadnje mesece so se vedno bolj širili glasovi, da vojska ne bo več dolgo mirno gledala. Ime generala Franco se je omenjalo vedno večje. Politični atentatorji zadnje dobe pa so dali vojaškim krogom, ki levičarski vladi niso pripisovali zmago, da bi napravila red, dobrodošel povod za nastop, da odstranijo »komunistično« nevarnost.

Dejansko v Španiji ne gre za monarhistični puč, čeprav ni dvoma, da bi zmaga upornikov najbrže pomenila prehod iz republike v monarhijo. V stvari gre za protisocialističen in protidemokratski puč. Uporniki so širili vesti, da tudi Anglija želi obnovo monarhije v Španiji, ker je na španskih rudnikih in na španski industriji zelo zainteresirana. Gospodarska stiska kmetov je mnogo pripomogla, da se je uporniški pokret naglo razširil.

Vlada je spoznala nevaren položaj. Zato je hitro organizirala svoje »napadalne garde«, sestavljene iz črno uniformiranih levičarskih republikancev, ki jih je dobro oborožila. Uspejo ji je, da je špansko letalstvo prešlo v roke levičarskih republikancev. Vojske pa ni mogla več očistiti režima. Posledica tega je dejstvo, da je večji del vojske pod vodstvom monarhističnih oficirjev prešel na stran upornikov.

Po zadnjih vesteh so vladne čete upornike v odločilni bitki porazile. Morda je to že začetek konca uporniškega pokreta, toda dejansko bi pomenila zmaga vlade nad uporniki le korak dalje v revoluciji španskega naroda, ki s tem še dolgo ni končana.

Boji na jugu

Madrid, 27. julija. AA. Havas poroča: Listi objavljajo, da neznatna skupina upornikov še zmeraj obvlada položaj v Alcazarju in Toledu. V tej skupini upornikov se aktivno borijo tudi žene in otroci. Listi podarjajo, da bi uporniki storili boljše, če bi se predali vladi in ne bi izpostavljali žena in otrok nepotrebnim žrtvam.

Boji na otokih

Madrid, 27. julija. AA. Havas poroča: Vlada je po radiu objavila, da so hidroavioni barcelonske letalske eskadre bombardirali upornike v Palmi na otoku Mallorca. Nekaj voditeljev, ki so hoteli zbežati, so ujeti. Lovile so jih podmornice, ki so ostale zveste vladi.

Reaktiviranje republikanskih oficirjev

Madrid, 27. julija. AA. List »Gazeta del Madrid« objavlja ukaz vojnega ministra, s katerim se reaktivirajo vsi upokojeni častniki, da bi v teh težkih časih lahko iskali uslogo republikani. V leti številki je objavil tudi drugi ukaz, v katerem se predvideva vse potrebno za prehrano vojske in milice ljudske fronte.

Kupujte domače blago!

Francoski plavači prvič v Ljubljani

Utrujeni zaradi dolgega potovanja niso pokazali svojih pravih zmognosti, vendar pa bi bili domačini tudi kljub temu nadmočni

Ljubljana, 27. julija. Ilirija je prišla v goste Cercle des Nageurs iz Marseille, prvo francosko plavalno moštvo, ki je goslovalo v Jugoslaviji. Gostje so prispeli z vlakom v nedolgo dopoldne po 36-urni vožnji in so morali zaradi prenapolnjenega vagona skoraj vso pot stati. Zato ni čudno, da so zvečer nastopili utrujeni in niti eden od njih ni mogel doseči svojih običajnih rezultatov. Kljub temu moramo ugotoviti, da najbrž tudi spočiti ne bi bili domači. Enakovreden nasprotnik, Edina točka, v kateri so resnično zadovoljili, je bil waterpolo, kjer se jim pozna šola madžarskega trenerja, ki je tudi sam nastopil.

Naša državna reprezentanca je izrabila priliko, da se je tik pred odhodom na Madžarsko, še enkrat predstavila naši publik. Kakor na dan izbirne tekme, nas tudi sinoči niso mogli prepričati. Čeprav so imeli več skupnih treningov, na katerih so se kolikor toliko vrgli, niso nudili igre, ki bi bila dostojna jugoslovenske olimpijske reprezentance. Le dvojica je zadovoljila v vsakem pogledu: vratar Mihovilović in vodja napada Ciganović. V prvem polčasu je kazalo, da bodo nasprotniki pogazili, po odmoru so pa znatno popustili in so Francozi dosegli zanje razmeroma ugoden rezultat.

V plavalnih tečajih so, kakor že omenjeno, bili domači visoko nadmočni. »Pomorski« so se privadili bazenske vode in dosegli prav dobre čase. V prvi vrsti velja to za Defilipisa in Petronija na 200 m prostu, ki sta beležila nad Francozoma pomenljivo zmago z dobrim časom 2:26.3 oziroma 2:28.4.

Na 200 m prosto je Cerer igraje zmagal in je zadostoval že kratak spurt, da se je za več dolžin otreseel nasprotnika.

Tretja mednarodna točka, stafeta 3x50 m mešano, je bila prav za prav le borba med Ilirijo in kombinacijo članov državne reprezentance. Že prva plavalec Wilfan in Cerer sta zagotovila Iliriji zmago in je Skarpa imel le nalogo, da obdrži naskok. Doseženi čas 1:36.8 je izvrsten. Kombinirana stafa je nastopila v postavi Gazzari, Mihovilović, Pavičič in dosegla čas 1:41.6, ko so Francozi z 1:50.5 daleč zaostali.

Flohrova zmaga v Podjebradih

Pirc je skupno s Stahlbergom zasedel četrto in peto mesto

Podjebradi, 27. julija. Včeraj se je odigralo zadnje kolo mednarodnega šahovskega turnirja. Poltys je premagal Thomasa, Stahlberg Menčikovo, Skalicka je podlegel Steinerju, parlie Fazekas-Trešbal, Frydman-Richter, Pelikan-Zinner, Pirc-Eliskases, Opočenski-Flohr in Aljehin-Petrov so bile remis.

Končno stanje: 1. Flohr 13, 2. dr. Aljehin 12 in pol, 3. Poltys 11, 4. in 5. Pirc in Stahlberg 10 in pol, 6. in 7. Eliskases in Frydman 9 in pol, 8. in 9. Pelikan in Richter 9, 10. in 11. Petrov in Steiner 8 in pol, 12. Opočenski 8, 13. Menčikova 7, 14. Zinner 6 in pol, 15. in 16. dr. Skalicka in dr. Trešbal 6, 17. in 18. dr. Fazekas in Thomas 4.

Nemški parnik se je potopil

Ljubljana, 27. julija. AA. Po nekaj vestih iz Gdanskega, se je neki nemški parnik, ki je 14. julija odplul iz Leningrada potopil z vso posadko blizu estonske obale. Vsi nemški parniki, ki se nahajajo v gdanski luki, so izvesili zastavo na pol droga v znak žalovanja.

Hitlerjevo priznanje Papenu

Berlin, 27. julija. AA. (DNB) Državni kancelar Hitler je imenoval v zvezi s sklenitvijo nemško-avstrijske pogodbe dosedanjega nemškega poslanika na Dunaju Papena za izrednega in pooblaščenega poslanika v posebni misiji. Pri tej priliki mu je poslal lastnorčno pismo, v katerem se mu zahvaljuje za njegovo dolgoletno plovitvo delo kot nemski poslanik na Dunaju in izraža upanje, da bo tudi v bodoče njegovo delo rodilo dobre sadove.

Nevaren dezertir v Tokiu

Tokio, 27. julija. AA. (DNB) Davi je pobegnil iz svoje kletke v lokijskem zoološkem vrtu velik črni leopard, kar so takoj sporočili prebivalstvu s posebnimi časopisnimi izdajami. Prebivalstva se je polastilo hudo razburjenje. Zoološki vrt in vse parko se april in obkolili s policijo.

Borzna poročila.

INOZEMSKA BORZE
Cuth, 27. julija. Beograd 7. —, Paris 30.2175, London 15.3475, New York 306.75, Bruselj 31.575, Milan 24.10, Amsterdam 207.95, Berlin 128.35, Dunaj 57.25, Praga 12.05, Varšava 51.20, Bukurešt 2.00

Iz Ljubljane

LOJZKA DOMICELJ, roj. KNAFLIČ, mati; BRANKO in ZLATA, brat in sestra in rodbine; DOMICELJ, KNAFLIČ, KOBLER in VERBIČ.

Napetost, kakršne še ni bilo

in ki je brž popustila, ko smo zvedeli, za kaj gre

Ljubljana, 27. julija. Res, verjemite mi, napetost je bila silna, kakršne res še ni bilo v sodni dvorani, če izvajamo morila Hribarja, ki je umoril Penkovo in je ves dan trdil, da je nedolžen. Medtem ko so sodniki premišljevali, ali naj ga obesijo, pa je stopil k državnemu tožilecu, češ, da mu hoče povedati resnico. Tedaj je vladala napetost v dvorani, ker smo vsi mislili, da bo priznal, da je morilec Benkove, pa je priznal le nekakšno novo variacijo svojih prejšnjih variant, da je prav za prav nedolžen.

Tako približno je bilo v petek v senatni dvorani na sodišču, ko je šlo za tatvino kolesa, torej ne za umor. Ravno zaradi tega je bila napetost relativno velika. Lojze, ki je res ogledoval sodnike in občinstvo precej divje, je po obsodbi stopil bližje k predsedniku senata s. o. s. Kralju in začel »glatiti« za odložitve kazni. Ker ima službo, ne bi rad takoj nastopil kazni. Tja do jeseni bo delo, potem ga ne bo več, zdaj se lahko kaj zaslužijo, čez zimo pa lahko sedi. Sodniki niso krivoločni ljudje in so mu sedenje odložili. Tudi državni tožilec se ni protivil.

Po vsem tem se je pa zgodilo, da je v nas vseh zavladala napetost, kakršne še ni bilo. Lojze se je zagonetno in zaupno še bolj približal predsedniku in prav po tistem mu je nekaj skoraj v uho pošepnil. Napetost je dosegla prav za prav tedaj svoj vrhunec. Sapo smo zadržali, prepričani, da je Lojze sodniku zaupal strašno in se ne odprito grozodejstvo. Mislili smo, da... Ne, ni res, nič nismo mislili, ker smo bili vsi strašno napeti. Na srečo nas napetost ni dolgo držala, ker bi se zgodilo bogve kaj grozotnega v senatni dvorani. Brž je popustila, ko je sodnik izrekel odredilne be-

sede: »Glede tega pa se obrnite tjakaj...« Pokazal je proti prvi klopi, kjer sede poročevalci časopisov.

Lojze se je okrenil in tedaj se je izkazalo, da je Lojze zelo vjuden človek. Pri bližal se je poročevalski klopi in milo prosil, naj ga ne damo v časopise, ker je prav malo manjkalo, da ni izgubil že v sredo službe, ko je napredoval za »kralja kolesarskih tatov«, in so ga tudi sploh ob tej priliki uvrstili med »težke kanone« in »zločince velikega kalibra«.

Pričakovano grozodejstvo je tisti trenutek padlo v vodo, oziroma je bilo pojasnjeno, zakaj se nas je lotila za one trenutke tako nevarna napetost. Ne smemo pa ob tej priliki zamolčati, da je bila senatna dvorana v znamenju gneče, kakršne tu še ni bilo, odkar trajajo sodniške počitnice. Vsi, ki so šli s sodniki vred na počitnice in so sicer stalni abonenti v dvorani, so prekinili počitnice in prišli gledat in poslušati kralja kolesarskih tatov. Seleta gneča nam prav za prav pojasni naravni fenomen velike napetosti, kajti psihologija o masah pravi, da napetost raste sorazmerno s številom tepežev. Ni torej pretirano, če trdimo, da je bila nevarnost taka, kakršne še ni bilo, ker ni bilo že dolgo take gneče v dvorani na ljubljanski sodnici, in tudi lojžen je ta zaključek. Pri vsem tem je pa šlo tudi za zabavo. Brali smo namreč, da bo Lojze po dolgem času zopet zabaval sodnike. Kdo bi torej gneči zameril, če se je hotela s sodniki vred zabavati in je prekinila svoje idilne počitnice na Golovcu, v Zvezdi, na Rožniku in v Mestnem logu.

Skoda je, da je Lojze dobil samo 6 mesecev strogega zapora za tatvino kolesa, kajti zabava bi bila čisto drugačna, če bi dobil kakih 6 let robije.

Po zdravje na Rakitno

— pošilja Ljubljana otroke

Ljubljana, 27. julija. Rakitna bi ostala prav tako neznatna in zapuščenca, kakor je nesteto naših vasi, če bi ne bil ne odkril Higijenski zavod, ki je ustanovil tam pred šestimi leti počitniški dom za ljubljanske šolarje. Čeprav je bil v začetku dom še skromen in nepopoln, vendar je takoj začel dominirati nad Rakitno in po svoji higijenski ureditvi si je zaslužil med domačini ime »špita«. To ime je pač bolj domače in vzbuja večje spoštovanje kakor kakšno drugo. Že od 1. 1930 pošilja Ljubljana otroke na Rakitno po zdravje in počitniški dom je zato v resnici neke vrste bolnica. Toda v njem samem bi ne našel zdravja, če bi ne bila ob domu primerna okolica, če bi dom ne bil sredi poživljajoče narave, ki je najboljša zdravilna s svojimi nikdar nadomestljivimi zdravili: soncem, krepilnim, čistim zrakom, ozonom, ultravijoličastimi žarki ali kakorkoli hočete imenovati čudovite sile, ki učinkujejo tako silno na človeški organizem. Rakitna je v resnici blagoslovljen kraj v tem pogledu, blagoslovila jo višinsko sonce posebno dorečljivo, ker ima izredno lepo, solčno lego.

Sicer pa nam ni treba več mnogo govoriti o lepotah in posebnostih Rakitne, saj je zdaj že nedvomno odkrita. Včeraj smo jo pa odkrili oficijelno, ob otvoritvi počitniškega doma, ki nosi poslej ime kraljeviča Andreja. Lani je dom dobil še eno poslopje, ki ima 6 velikih spalnic za otroke skupno s 54 posteljami. Kuhinja, jedilnica in drugi poslovni prostori so v starem poslopju. Najbrž bodo sčasoma zvezali obe poslopji z vmesnim poslopjem, ter bodo vsa poslopja tvorila strnen kompleks. Zdaj imajo v obeh poslopih skupno 170 postelj za otroke ter lahko Ljubljana pošlje na leto nad 500 otrok na počitnice na Rakitno, ker dom sprejme zapored tri kolonije.

Za domačine je bila včerajšnja oficijelna otvoritev počitniškega doma velik praznik in Rakitna je bila v zastavah kakor ob največji narodni slovesnosti. Goste so pozdravljali že od daleč tudi nebotični mlaji. Pri cerkvi je bil sprejem odličnih gostov pod slavoletom z napisom: Pozdravljeni, visoki gostje! Izlet na Rakitno pa za odlične go-

ste najbrž ni bil posebno prijeten radi res nenavadne vožnje, kajti na Rakitno drži čudovita cesta. Dandanašnji čas ji ni vzel nič njene neprekosljive romantike. Valovita je kakor svet okrog nje, vijugasta in kotanjasta kakor kraške podzemelske reke. Nenadno se vzpne do 20%, morda še več, iz nje štrle cele peči, celo previse skale, kar ni rečeno preveč. Avtomobili, ki so včeraj premagali to »cesto«, so dosegli res poseben rekord in ni manjši dogodek ni bila vožnja avtomobilistov na Rakitno od otvoritve počitniškega doma.

Reči je treba, da oficijelna otvoritev doma ni mogla biti bolj slovesna kakor je bila. Na nji je zastopal kraljevski dom polkovnik Bakic, slovesnosti je tudi prisostvoval ban, med številnimi odličnimi gosti pa moramo omeniti predvsem sreskega načelnika za ljubljansko okolico dr. Maršiča, načelnika banovinskega oddelka za socialno politiko in zdravstvo dr. Mayerja, načelnika prosvetnega oddelka Breznika, šefa zdravilnice na Golniku dr. Neubauerja kot zastopnika Protituberkulozne zveze, vodjo protituberkulozne dispanserja v Ljubljani dr. Prodana, gimnazijskega ravnatelja dr. Lokarja, ravnatelja srednje tehnične šole Jos. Reiserja, zastopnika RK Skalarja in zastopnika Počmaldka RK Starmana. Seveda je prisostvovali otvoritvi tudi direktor Higijenskega zavoda dr. Pirc. Voditeljico šolske poliklinike — ki je na bolezenskem dopustu — je zastopala dr. Simčeva, ki je pozdravila zbrane goste pred domom po maši. Maševal je škof dr. Rožman. Pri evan geliju je govoril o pomenu doma. Če se naštevamo vse odlične goste, ki so prisostvovali slovesnosti, naj omenimo tudi uboge rakitiške otroke, ki so tudi vsaj nekaj žrtvovali: dolgo so čakali v špalirju na goste, končno so pa še dolgo stali v vrsti pri slovesnosti ter ni čuda, da je nekaterim deklam postalo slabo. Ena se je celo onesvestila.

Po maši so govorili razen dr. Simčeve še ban dr. Natlačen, direktor dr. Pirc in dr. Neubauer.

Pozabiti tudi ne smemo na neimenovane delavce, ki so sodelovali pri gradnji novega lepega poslopja. Načrte je izdelal sa-

nitetno tehnični oddelček higijenskega zavoda, ki mu načeluje ing. Guzelj, režiser dela je bil J. Genussl, ki je imel tudi lokalno nadzorstvo, dotični je bil banovinski nadzornik ing. Dolenc. Dom je zgrajen s sredstvi »banovinskega fonda za zdravstveno zaščito učencev dravske banovine« in prispevkom Higijenskega zavoda. V banovinski fond prispevajo sami otroci, in sicer po 20 Din

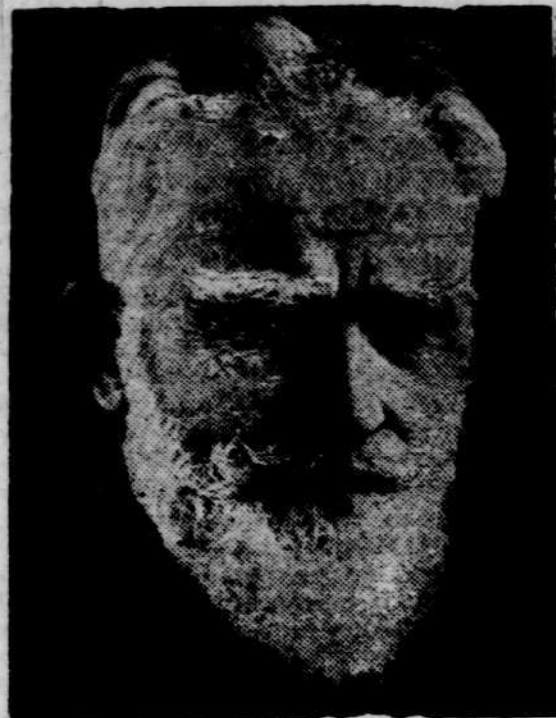
na leto ter je prav za prav zgrajen s njihovimi sredstvi. Dosele so porabili že 600 tisoč dinarjev iz tega fonda za zdravstveno zaščito otrok.

K domu pridemo skozi lep portal, kjer sta vzdani spominski marmornati plošči v spomin na ustanovitev doma 1. 1930, in na včerajšnjo slovesno otvoritev.

Bernard Shaw o diktatorjih

Politične pokrete in sisteme je treba v prvi vrsti študirati

Slavni angleški pisatelj Bernard Shaw, ki je praznovan večerjal, zdrav in za svoja leta še izredno krepak svoj 80. rojstni dan, je znan po vsem kulturnem svetu kot izredno duhovit mož. Kritike in gloso so mu odprle na stičaj vrata v novinarstvo, od tod pa v svetovno literaturo. Shaw je ostal zvest svojemu konjčku, ko

je postal po uspehih svojih gledaliških iger in kulturno političnih študij najbolj plačani pisatelj. Njegove gloso so polne duhovitosti in satire. O diktatorjih Hitlerju Mussoliniju in Stalinu, ki v njih ne

vidi samo problema Evrope, temveč tudi slovske kulture vobče, je dejal pred tremi leti v svojem predavanju:

»Hitler je mož, vreden pozornosti. Je avstrijski Nemec in sovraži staro Evropo, ker se razvija v slovenski smeri. Zato deluje na kombinaciji Nemčije z Dunajem, da bi postal v germansko Mittel-europan Slovanom jez. S svojim rasizmom je Hitler žrtvo dvomljive biologije in napačne antropologije. On hoče, da bi se uničili Nemci samo med seboj in to je napaka, kajti napredek in plemenitenje prinaša samo splošno kašanje. Izgon židov iz Nemčije je bil groba napaka. Namresto tega bi bil moral Hitler proglasiti, da dovoljuje židom vse, razen enega — da bi se ženili z židovkami in prisilili jih, da bi se ženili z Nemkami.«

Mussolini ima v rokah vso Italijo in vse, kar se v Italiji godi. On ima to prednost, da če se kaj izjavi, mora vsi krivdo on. In Mussolini bo ohranil svoj položaj samo, dokler bo imel uspeh.

Stalin ima v Rusiji tak položaj, kakor papež v krščanstvu. Vladni sistem v Rusiji je vrsta neke delavske cerkve in zelo zanimiva rešitev demokratičnega problema. Kot cerkev se nastalo z delom ljudi, ki so si napravili iz vere poklic. Tako so si ljudje v Rusiji napravili iz političnega poklica komunistično stranko.

Končno je dejal Shaw, da nima pomena nasprotovati Hitlerju, Stalinu in Mussolini. Treba je sicer protestirati proti vsem vrstam krutosti, toda politične pokrete in politične sisteme je treba v prvi vrsti študirati in logično izpodbijati ter izpiskovati jim tla s tem, da se prežive.

Zdravniška služba na „Normandije“

Plavajoče mesto s 3300 prebivalci, kakor bi lahko nazvali francoski parnik »Normandije«, mora imeti tudi dobro organizirano zdravniško službo. Na ladji je šef zdravnik z dvema podrejenima zdravnikom, katerim pomaga pet strelčnikov in dve strelčnici. Za polnike I. razreda in za posadko je na razpolago operacijska dvorana, opremljena tako, da bi bilo lahko ponosna na njo mnoge bolnice. V sosedni dvorani je velik rentgenov aparat, dalje zobna ordinacija, bakteriološki laboratorij in sterilizacijska dvorana. V naslednjih prostorih je diatermija na kratke valove, solnna kopalnica in aparat za infrardeče žarke.

Bolnica kot taka z infekcijskim oddelkom, ki je na ladji zelo važen, ter s porodnišnico in dvema izolacijama za umorne, ima za 65 bolnikov prostora. Da se pa razširi tako, da je prostora za 130 bolnikov. Druga operacijska dvorana je za polnike II. in III. razreda. Bolniške naprave se zde preobširne, če pomislimo, da traja vožnja iz Havra do New Yorka samo nekaj dni. Gre pa za varnost, kajti na parniku je mnogo ljudi in dobro organizirana zdravniška služba je potrebna, da morejo zdravniki pravočasno nastopiti proti vsem boleznim in neogodam ter lahko zadostijo pomorskim predpisom zlasti glede nalezljivih bolezni.

Protokol o ekshumaciji Napoleona I.

V sredo 29. t. m. bo v Londonu prodan na javni dražbi protokol o ekshumaciji trupla Napoleona Bonaparte na otoku Sv. Helene leta 1840. Napoleon je umrl v maju 1821 v Longwoodu na Sv. Heleni. 19 let pozneje je angleška vlada dovolila, da se prepelja njegovo truplo v Pariz, kjer je bilo položeno v Domu invalidov k večnemu počitku. Protokol o ekshumaciji obsega sedem strani in podpisal ga je francoski pomorščak Filip de Rohan Chabot. V njem je rečeno, da so grob odprli v navzočnosti treh častnikov, ki so šli z Napoleonom v izgnanstvo in ga pre-

živeli. To so bili Bertrand, Las Cases in Gourgaud. Dalje so bili prisotni štirje Napoleonovi služabniki in sedem angleških častnikov.

V protokolu je rečeno: »Pokrov je previdno dvignil zdravnik sam in prikazalo se je Napoleonovo truplo. Potrpež obraza so močno tepele, vendar jih je bilo pa mogoče takoj spoznati. V krsto položeni predmeti so bili na istem mestu, kamor so jih bili položili ob pogrebu. Roke so bile izredno dobro ohranjene. Uniforma in odlikovanja so bila le malo poškodovana, celotni vtis je bil tak, kakor da je bil pogreb še nedavno. Truplo je bilo izpostavljeno zraku samo dve minuti, da je mogel zdravnik storiti predpisane ukrepe proti nadaljnjemu razkrajanju.«

Kupujmo otroke!

Pod takim senzacionalnim geslom je začelo več francoskih listov propagando za razmoževanje francoskega naroda. »Paris Soir« priobčuje naravnost porazne podatke. Leta 1868. je bilo v Franciji rojenih 1.034.000 otrok, predlanskim 667 tisoč, lani pa samo 650 tisoč in še od tedaj je bilo 50.000 otrok v Franciji živčih tujecev. Leta 1800. je imela francoska rod-bina povprečno 4,5 članov, leta 1899 tri, lani pa samo 2,2. Posledica tega je seveda padanje števila prebivalcev vse Francije. V razdobju med letom 1860 do 1870 se je pomnožilo prebivalstvo Francije za 100.000, od leta 1870. do lani povprečno za 46.000. V prvih treh mesecih tekočega leta je pa umrlo celo 22.000 Francozov več, nego se jih je rodilo.

Če primerjamo Francijo z drugimi državami, dobimo tudi zelo žalostno sliko. Od leta 1870. do letos se je pomnožilo število prebivalstva Francije za 3 milijone, število prebivalcev Anglije pa od 26 na 47, Italije od 25 na 45, Nemčije od 39 na 67 in število Japonske od 33 na 69 milijonov. Leta 1865 je bila Francija med temi narodi še na prvem mestu. Tako postajajo Francozi narod starcev. Leta 1860 so odpadli na vsakih 10 Francozov v starosti od 20 do 60 letje stari nad 60 let zdaj jih odpade že 6, leta 1970. jih bo pa že 8.

Znani francoski kirurg prof. Faure pred-laga, naj bi Francija kupovala otroke, to se pravi, naj bi izdala podpirala druž-

ne, ki imajo mnogo otrok. Prof. Faure opozarja na primer znanih francoskih industrijalcev bratov Michelinov, ki sta uvedla v delavskih kolonijah prispevke za rojstva v družinah svojih namestencev. Dočim znaša v vsej Franciji med delav-stvom povprečna populacija 18,5 na 1.000, znašajo v tem podjetju 32,3. Če bi veljal vsak nov državljani Francijo 16.000 fran-kov in bi se jih rodilo na leto 500.000, bi stalo to na leto samo 8 milijard, kar bi bilo ugodno za narod, pravi prof. Faure.

Uspehi opazovanja solnčnega mrka

Ruski profesor Gerasimovič, ki je vodil priprave za opazovanje solnčnega mrka 19. junija, je sporočil Akademiji znanosti uspehe dela sovjetskih zvezdoslovcev. Le-ti so napravili mnogo posnetkov mrka, ki bodo igrali važno vlogo v proučevanju fizikalnih problemov solnčne atmosfere. Najtežje je bilo fotografirati hromosfero, ker ruski zvezdoslovci v tem pogledu še niso imeli nobenih izkušenj. S posnetki prof. Perepelkina so odkrili spektrum mikrostrukture hromosfere. Posnetki kažejo, da je hromosfera sestavljena iz poedinih premikajočih se plasti.

Važne uspehe so dosegli tri sovjetske in ena ameriška ekspedicijska, ki so proučevale vpliv solnčnega mrka na radio. Gre za vprašanje vodilnosti poedinih plasti stratosfere. Po predhodnih rezultatih opazovanja se da sklepati, da povzročajo vodilnost jonosfere, ki omogoča pošiljanje radijskih signalov na velike razdalje, ultravijoletni solnčni žarki.

Prof. Gerasimovič je omenil tudi priprave za opazovanje solnčnega mrka prihodnje leto, ki bo trajal sedem minut. To bo skoraj najdaljši mrk, toda videl se bo samo na Tihem oceanu. Ker pa gibanje ladje ovira opazovanje, bo treba poiskati prikladen otok s katerega bi mogli zvezdoslovci opazovati solnčni mrk.

Ruski zdravniki v francoskih kolonijah

Zakon z dne 18. januarja 1935 določa, da noben zdravnik v Franciji ne sme izvrševati zdravniške prakse, če nima francoske državne diplome in če ni francoski državljani. Z dekretom z dne 18. januarja 1936 je bila pa ta določba razširjena tudi na francoske kolonije, kjer je mnogo zdravnikov ruskih emigrantov. Guvernerji v francoski Afriki ne morejo več podaljšati pogodb in ruski zdravniki se vračajo z rodbinami v Francijo. Poslanec Marius Moutet je interveniral v tej zadevi pri ministru narodnega zdravja in dobil zaželjeno pojasnilo.

Po vojni ni bilo mogoče dobiti v Franciji zdravnikov za kolonije in zato so sprejeli mnogo pogodbenih zdravnikov tujcev, posebno ruskih emigrantov. Leta 1925 jih je bilo v Afriki 23, leta 1929 že 81, zdaj jih je pa ostalo samo še 45, ki jim še niso potekle pogodbe. Ministrstvo potrjuje, da so zdravniki zelo vestno in dobro opravljali svoje težko delo in da zaslužijo vse priznanje. Minister je dalje izjavil, da bodo sprejeti tudi tujci, če se ne prijavijo dovolj francoskih zdravnikov. Prednost bodo imeli ruski zdravniki.

Iz Zagorja

— Gradbena delavnost. Kriza, ki je zadela zadnja leta morda najbolj industrijsko Zagorje, se pozna tudi v tem pogledu. Prejšnja leta so v tem času rastla kar cela naselja, letos pa počiva delo tudi v tej stroki. Nič se ne upa investirati prihranjenega denarja v kraju samem, ker ne ve, ako mu bodo razmere še dopuščale bivati v Zagorju. Pogumnejši so le nekateri. Pred kratkim je bila dograjena hiša učitelje Ritter Bernarde, na novo pa gradita rudar Pečar in vpokojenec Ravnikar. Ker bo jesi eni otvorjena na topliški šoli meščanska šola, se v ta namen že preurejajo prostori. Učiteljstvu, ki je stanovalo v šoli, so bila odpovedana stanovanja, ker se bodo tudi ti prostori uporabljali za učilnice odnoso za druge šolske lokale. Tudi zagorsko šolo prezidavajo. Šola dobi prepotrebna nova stranišča in šolsko kuhinjo, ki se bo s pridom uporabljala tudi za gospodinjstvo-nadaljevalno šolo.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

André Theuriet:

47

Nevarna lepota

Roman

Gorje! ne, to niso bile težke sanje. Terezija je doživela, vso resničnost, trdo, neizprosno resničnost. Slišala je slavnostno bučanje karnevala, v ušesih ji je še odmeval peket konjskih kopit, še je slišala drdranje kočije, v kateri sta se peljala Jakob in Mania Lieblingova na Corso. Škripanje peska pod kolesi je še bilo bičalo njene razbičane možgane. Imela je še toliko moči, da bi bila lahko vstala in se poglajala za nima, da bi dohitela krivca in zafotila Jakoba v nezvestobi.

Toda kaj bi pomagalo to? Videla je dovolj in nobenega dvoma ni bilo več. Razočaranje je bilo popolno. Mera trpljenja je bila polna in več bi ne bila prenesla. Sicer pa gospe Moretove in Kristine ne sme pustiti samih. Niti sluti ne smeta, kaj se je zgodilo. To bi bil za mater krut udarec. Kristina bi si pa škodoželjno delala roke. Ko je dobro premislila, kaj bi se zgodilo, če bi tašča zvedela za Jakobovo početje, si je Terezija zopet nekoliko opomogla.

Ne, ta tragedija ostane skrita v glo-

binj njenega srca. Človeški čut ji je vejeval priznati nič hudega sluteči starci, saj bi ji mogla zadati ta vest smrtno rano. Ubožico je imela rada kakor svojo hčerko, sinu je pa brezmejno zaupala. To uredim z Jakobom samim. Skupaj se bova potrudila najti izhod iz tega neznoznega položaja tako, da ne bo trpel materinski čut Jakobove matere in da bo rešena čast užaljene žene. Naglih korakov in krvavečega srca se je napotila Terezija med karnevalskimi vrvenjem po najkrajši poti v Carabalsko ulico.

Ta čas je pa kočija baronice Lieblingove počasi nadaljevala svojo pot.

— Vidite, — je šepetala Mania, — držala sem obljubo. Kaj nimate maske? Da... Torej natakate si jo.

— Mar se bojite, da bi vas kdo ne videl z menoj? — je vprašal slikar in si nataknil masko.

— Kaj še! Nikoli se nisem zmenila za to, kaj govorijo ljudje. Kaj verjamete, da vam bo to koristilo, če bodo jutri domačisti listi priobčili vest, da ste se peljali z menoj po Corsu? Hvaležni bi mi morali biti za mojo širokogrudnost. Tako vam prihranim če že ne skoka čez metlo pa vsaj mnogo upravičenih očitkov iz ust dragega vam človeka.

Pri teh napol porogljivih, napol resno izgovorjenih besedah, kakor je pač bila

njena navada, je Jakob skomignil z rameni in se ugriznil v ustnico. Jasno namigovanje na njegove zakonske dolžnosti mu je skalo srečo, oglašila se je njegova vest in neprijetno mu je postalo. Stisnil se je v kot kočije in trdovratno molčal.

Kočija se je pridružila dolgi vrsti drugih kočij in zavila na Corso pred množico gledalcev, stoječih na obeh straneh ceste in na stopnicah amfiteatra. Luna še ni bila vzlazila in pod nebosklonom z migljajočimi zvezdami so bile tribune zavite v mrak. Trg sam je bil podoben črnemu jezeru, kjer je kar mrgolelo radovednežev. Med sedeži amfiteatra so se prerivali prodajalci; mocoletti, ponujajoči zavojčke tankih vleč, nataktenih na trs, tu in tam je zažarela v temi luč, mocoletti so pošiljali v temo, blesteče bliske od svojih ogorkov, ki so vsak hip uglašali in zopet zaplapolali. Spodaj so skakali beli pajaci po trgu, kjer sta igrali dve godbi.

Mimo se je pomikala dolga vrsta belo preoblečenih, z belimi lampijončki razsvetljenih kočij. Maske so sedele v njih plaho in molče kakor prikazni. Ena izmed kočij je bila okrašena z deviškimi mandljevinimi cvetovi. Druga v obliki prostrane z musolinom prevlečene zibke je bila zasedena po beli skupini dojenj in novorojenčkov. V tretji, oviti s krznom, so se peljali v snežnobele ko-

žuhe zaviti gostje. Velika kočija baronice Lieblingove, prevlečena z baržunom je bila okrašena s preprogo mačeh in vijolic.

Sredi tega duhtečega cvetja je stala mlada dama z visoko čepico, zavita v krzno kašmirske kože in podobna skandinavski vodni vihi.

Maske s kočij in domina s tribun so se obmetavali s papirnatimi kroglici, ki so se v zraku trgale in sipale liki snežinke na bele postave te fantastične procesije. Plešoče maske okrog kočij so bile ob svitu migljajočih zvezd in bliskih mocoletti podobne pravilnim prikaznim. Polagoma je Jakob vse to očaralo, pogled na razigrano množico mask je vzbudil v njem čisto nove občutke. Plesne artie, že znane, a zdaj spremljajoče z lahimi melodijami čudno procesije belih mask, so čudovito vplivale na njegovo srce. Kakor da so oživele v njem trenutki mladosti, ki jih ni bil izkoristil in naslade, po katerih je vroče hrepenel kot dvajsetletni mladenič. Nankrat se mu je zazdelo vse to dosegljivo.

Pod mehkim belim krznom je začutil Jakob mehko prožno Maniino telo. Opazil je ogenj njenih oči in sladki nasmeh njenih ustnic. Ni si upal niti spregovoriti, kakor bi se bal, da bi njegova beseda ne razpršila teh sladkih sani. Toda

njegova roka je iskala Maniino roko in ko jo je našla, je ni več izpustila.

Baronica Lieblingova je bila očividno tudi omamljena in srečna, da more okušati še neznanе sladkosti. Pustila je svojo roko v Jakobovi, dlani sta se dotaknili, prsti oklenili.

— Hvala, — je dejal Jakob zamolko. Brž mu je pritisnila na usta konec svoje pahliče iz noževih peres.

— Ne govorite, — je zašepetala, — sicer preženete čar sreče.

Sama je tisti hip pozabila na svoje skeptične nazore o ljubezni in čutila je, da se v njenem srcu drami tiha ljubezen. Ni pa hotela tega pokazati. Vedno iste besede, s katerimi odkrivaio zaljubljenici svoja srca, so se ji zdele že od nekdaj vsakdanje in smešne. In v tem čarobnem belem vrvenju na Corsu si je želela, da bi nič-prostakega ne pokvarilo njene rajske, sladke radosti. Bila je v onem veselem razpoloženju, ko je ženska pretresena do globin svoje duše in ko je za ljubeče srce molk najmočnejši zaveznik. Sladka omamljenost se je polastila njenega srca, začutila je, kako klije, v njem ljubezen do Jakoba, ki niti slutiti ni, kaj se godi v njenem srcu. Zatisnila je oči, njene ustnice so postajale suhe in hladne. Zahrepenela je po tem, da bi molče uganila, kar ona čuti, da bi jo migljajoče zvezde zazibale v dolg, krepak, slasten objem.